

PROGRAMACIÓN DOCENTE
CULTURA E PENSAMENTO

curso 2019-20

ESQUEMA XERAL

- i. Datos descritivos da materia
- ii. Contexto da materia
- iii. Obxectivos xerais
- iv. Adquisición de destrezas e habilidades
- v. Volume de traballo
- vi. Distribución de contidos: teóricos e prácticos
- vii. Metodoloxía docente
- viii. Avaliación da aprendizaxe
- ix. Observacións

I.- DATOS DESCRIPTIVOS DA MATERIA.

Nome da materia	CULTURA E PENSAMENTO
Código	181 010 101 0
Curso	1º Intensivo
Créditos Totais	3
Horas totais de traballo da/o estudante	
Cuadrimestre (especificar 1º/2º)	2º
Lingua na que impartirá a materia (galego/castelán)	Adaptarase ao idioma preferente dos estudantes

I.1. Profesora/Profesor:

Profesor/a	Créditos (especificar A, P ou V)	Horario titorías	Lugar de Impartición	Lingua
CARLOS VILA LAGO	A=1.43 P=1.43		Pavillón 2, baixo 2, despacho 5	Adaptarase ao idioma predominante do alumnado
MARÍA JOSÉ VÁZQUEZ FIGUEIREDO	A=0.13 0.06 teoría 0.06 práctica		Pavillón 2, baixo 2, despacho 5	Adaptarase ao idioma predominante do alumnado

A = aula P = laboratorio V = viaxe de estudos

I. 2. Coñecementos previos aconsellados para cursar a materia, se procede:

Teóricos: Non se requiren

Prácticos: Non se requiren

Observacións:

II.- ENCADRAMENTO DA MATERIA NO CICLO INTENSIVO

Esta materia permite ao alumnado escudriñar na mente humana, máis concretamente nas funcións executivas básicas implicadas no procesamento da información, tendo en conta a influencia das variables sociais. Asemade inclúese a perspectiva de xénero no tratamento dos procesos psicolóxicos básicos. Así pois, os coñecementos que aporta esta materia non só complementan os adquiridos noutras deste curso como “*identidade psico-social da persoa adulta*”, “*a expresión corporal e verbal*”, e “*a educación física*”, senón que tamén se vincula a materias de 2º curso como “*relacións afectivo-sexuais en maiores*” e de 3º como “*internet e sociedade da información*”.

III.- OBXECTIVOS XERAIS

1.-Coñecer a relación entre pensamento e os procesos psicolóxicos básicos e a cultura.

1.1.-Analizar e comprender a relación que existe entre o pensamento e a percepción.

1.2.-Ser capaz de entender a función que desempeña a atención no pensamento e a inversa, considerando a influencia das variables contextuais.

1.3.-Comprender o funcionamento da memoria e a súa interacción co pensamento.

1.4.-Adquirir unha aprendizaxe axeitada dos fenómenos referidos á emoción, así como coñecer as súas implicacións na vida cotiá, nun contexto de interculturalidade.

1.5.-Coñecer as principais teorías explicativas da aprendizaxe humana e o papel da emoción, da atención e da motivación no proceso de aprendizaxe.

1.6.- Comprender en qué consiste o proceso de comunicación e de cómo este inflúe nas interaccións sociais. O papel das novas tecnoloxías.

1.7.-Comprender a relación entre os procesos psicolóxicos básicos e a cultura e a construción dos estereotipos de xénero.

IV.- ADQUISICIÓN DE DESTREZAS E HABILIDADES

Esperase que:

- O alumnado sexa capaz de entender e explicar as relacións entre o pensamento, os procesos psicolóxicos básicos e a cultura, incidindo na función que desempeñan as variables socioculturais.
- O alumnado sexa capaz de transferir as competencias adquiridas e saber incorporar as modificacións derivadas do feedback que proporciona a súa práctica dentro proxecto de innovación docente APRENZAXE SERVIZO (este obxectivo queda supeditado á concesión do proxecto).

V.- VOLUME DE TRABALLO

Técnica	Horas presenciais aula	Horas presenciais fora da aula	Factor de traballo do alumnado	Traballo persoal do alumno/a	Horas totais do alumno/a
Clase maxistral	9		2	18	27
Prácticas Aprendizaxe servizo	8	0	9	32	45
Probas de avaliación					3
Total	17	8		50	75

VI.- DISTRIBUCIÓN DE CONTIDOS

Programa teórico

Tema	Contidos	Duración
1	A percepción na construción do pensamento e da cultura.	2 sesións
2	A atención na construción do pensamento e da cultura.	2 sesións
3	A memoria na construción do pensamento e da cultura.	2 sesións
4	A emoción na construción do pensamento e da cultura.	2 sesións
5	Aprendizaxe e cultura. O papel da percepción, atención, memoria e emoción na aprendizaxe humana.	2 sesións
6	Interacción social e o proceso de comunicación.	2 sesións

Programa práctico (se o houbera)

Tema	Actividades a desenvolver	Duración
1	A percepción na construción do pensamento e da cultura. <ul style="list-style-type: none"> • Agnosia visual. • Ilusións ópticas vs. Alucinacións. • Procesamento da información guiado polos datos e conceptualmente. • Percepción social: efecto halo, efecto primacia. • Percepción da dor: efecto das emocións e da atención. 	1 sesión presencial e traballo no presencial
2	A atención na construción do pensamento e da cultura. <ul style="list-style-type: none"> • Atención dividida vs. Selectiva. • Atención sostida. • Procesamento da información guiado polos datos e conceptualmente. • Percepción social: efecto halo, efecto primacia. • Técnicas para mellorar a atención e a concentración. 	1 sesión presencial e traballo no presencial
3	A memoria na construción do pensamento e da cultura. <ul style="list-style-type: none"> • Memoria a curto prazo vs. Memoria a longo prazo. 	1 sesión presencial e traballo no presencial

	<ul style="list-style-type: none"> • Procesamento memorístico vs. Procesamento elaborado. • Técnicas para mellorar a memoria. 	
4	<p>A emoción na construción do pensamento e da cultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os compoñentes da emoción. • Transculturalidade das emocións. • Influencias sociais sobre os procesos emocionais. • Intelixencia emocional. • Contaxio emocional. • Técnicas para controlar e regular as emocións. 	1 sesión presencial e traballo no presencial
5	<p>Aprendizaxe e cultura. O papel da atención e a memoria na aprendizaxe humana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bases psicolóxicas da aprendizaxe. • Teoría da aprendizaxe social. • A atención e a memoria no proceso de ensino-aprendizaxe. 	1 sesión presencial e traballo no presencial
6	<p>Interacción social e o proceso de comunicación</p> <ul style="list-style-type: none"> • O proceso da comunicación: axentes que interveñen. • Tipos de comunicación. • A teoría do rumor. • Cambio de actitudes a través da comunicación. • Técnicas para mellorar as habilidades de comunicación. 	1 sesión presencial e traballo no presencial

Bibliografía básica

Ballesteros-Jiménez, S. (2017). *Psicología de la memoria humana*. Madrid: Universitas

Goldstein, E. B. (2006). *Sensación y percepción*. Madrid: International Thomson.

Kahneman, D. (2012). *Pensar rápido, pensar despacio*. Madrid: Debate

Luna, D. y Tudela, P. (2007). *Psicología de la Percepción*. Madrid: Trotta.

Maldonado, A. (2015). *Aprendizaje humano y pensamiento*. Granada: Universidad de Granada.

Santiago De Torres, J., Tornay Mejias, F. y Gómez Millán, E. (2006). *Procesos psicológicos básicos*. Madrid : McGraw-Hill.

VV.AA. (2013). *Procesos psicológicos básicos: un análisis funcional*. Madrid: UNED. Universidad nacional de educacion a distancia

Bibliografía complementaria

Berjano, E. (2001). *Interacción social y comunicación*. Valencia: Tirant lo Blanch.

Domjan, M. (2010). *Principios de aprendizaje y conducta*. México: Paraninfo Cengage Learning.

Fariña, F., Arce, R., y Buela-Casal, G. (Eds.). (2009). *Violencia de Género. Tratado Psicológico y Legal*. Editorial Biblioteca Nueva. Madrid.

- Fernández-Fernández, A. (1999). *Medios de comunicación social: los procesos de comunicación*. San Sebastián: Editorial Donostiarra.
- García, P. L. (2019). La violencia de control como violencia de género. *ReCRIM: Revista de l'Institut Universitari d'Investigació en Criminologia i Ciències Penals de la UV*, (21), 38-39.
- González Labra, M. J. (2009). *Introducción a la psicología del pensamiento*. Madrid: Trotta.
- Jarret, C. (2015). *Grandes Mitos del cerebro*. Barcelos. Ediciones de Intervención Cultural
- López-Zafra, E., e Augusto, J. M. (2007). *Psicología social en la vida cotidiana*. Jaén: Editorial del Lunar.
- Morales, J. F. (2007). *Psicología social*. Madrid: MACGraw-Hill.
- Morgado, I. (2012). *Cómo percibimos el mundo: una exploración de la mente y los sentidos*. Barcelona: Ariel
- Morgado, I. (2014). *Aprender, recordar y olvidar: claves cerebrales para mejorar la educación*. Barcelona: Ariel.
- Oria, H. M. (2019). Mejora de la atención post-ejercicio en escolares deportistas. *Journal of Physical Education and Human Movement*, 1(1), 63-69.
- Pérez-Fernández, V., Gutiérrez-Domínguez, Mª J., García-García, A. e Gómez-Bujedo, J. (2005). *Procesos Psicológicos Básicos. Un análisis funcional*. Pearson. Madrid.
- Punset, E. (2006). *El alma está en el cerebro*. Madrid: Santillana.
- Ruiz-Vargas, J. M. (2010). *Manual de psicología de la memoria*. Madrid: Síntesis.
- Sacks, O. (1985). *El hombre que confundió a su mujer con un sombrero*. London: Gerald Duckworth.
- Santiago de Torres, J. (2006). *Procesos psicológicos básicos*. Dykinson. Madrid.
- Slater, L. (2006). *Cuervos entre locos. Grandes experimentos psicológicos del siglo XX*. Barcelona: Alba.

VII.- METODOLOGÍA DOCENTE

Clases.

Clases mixtas con feedback interactivo. Utilizase a técnica de instrucción, modelado e feedback interactivo para transmitir os contidos teóricos da materia.

Prácticas (se procede).

Grupos tutelados. En pequenos grupos, realizaranse estudos de casos sobre os procesos psicológicos básicos que se estudian na materia.

Individual. Analízanse diversos recursos audiovisuais e fontes documentais co obxecto de identificar os principais determinantes do procesos psicológicos básicos obxecto de estudo.

Trabajo en equipo. Realízase un estudo de campo relacionado cos procesos psicolóxicos obxecto de estudo.

Exposición. Presentase e defendese, de forma argumentada, os traballos elaborados ao longo do cuatrimestre.

VIII.- AVALIACIÓN DA APRENDIZAXE

A avaliación farase a partir da asistencia á clase, da participación nos debates sobre os contidos explicados e da calidade dos traballos realizados. O 60% da nota calcúlase a partir do traballo realizado na aula (onde o alumnado pode optar pola modalidade NON APLICADA, ou ben pola APLICADA asociada ao proxecto de APRENDIZAXE SERVIZO-esta última queda condicionada a concesión do proxecto na UVIGO). O 20% correspóndelle a participación e asistencia. O 20% restante procede do resultado do exame.

Facilítarase unha listaxe de lecturas obrigatorias para o traballo na aula, así como para a realización do exame o alumnado que o demande.

IX.- OBSERVACIÓNS

A presente planificación pode sufrir modificacións, sempre que as necesidades do alumnado participante o demande. Por outra banda, buscarase que os contidos que se transmiten poidan ser aplicados na vida cotiá dos asistentes, de modo que se plantexan actividades que faciliten a súa transferencia e xeneralización a outros contextos. Neste senso para operativizar este obxectivo propónse esta materia dentro do proxecto de innovación docente APRENDIZAXE SERVIZO.